

BAVNEN

VÆRLØSEEGNENS HISTORISKE FORENING

Årgang 28 - Nr. 1

Februar 2019

*Kropladsen i Kirke Værløse.
Foto: Niels B. Thomsen.*

Fra formanden

Anne-Marie Bach

I det forgangne år er sket mangt og meget, nye medlemmer er kommet til, og andre har forladt os. Vi har mindedes Karl K. Nielsens gode virke og fejret etableringen af foreningen for 70 år siden. Et nyt år har taget sin begyndelse, og med iver og iderigdom fra vore medlemmer kan nye projekter se dagens lys. I 2019 vil særligt forfatteren Knud Hjortøs virke blive genstand for opmærksomhed og flere aktiviteter i årets første halvdel. Rekonstruktionen af Alugodkvindens ansigt er et ambitiøst projekt, som

takket være gode samarbejder og mangfoldig støtte ved hjælp af folkeaktier nu er ved at blive realiseret. En stor tak for jeres bidrag og interesse.

Jeg vil også benytte lejligheden til at takke særligt én person, nemlig Flemming Holm-Larsen, som har været et aktivt medlem gennem mange år, men som har ønsket at lade andre overtage. Flemming har ydet en stor indsats som foreningens formand og bestyrelsesmedlem samt i sit arbejde i Redaktionsudvalget – vi er dig meget taknemmelige for dit engagement gennem årene, din loyalitet og oprigtighed, du vil blive savnet i dit virke.

Grundlovsdag 2015. Flemming giver borgmesteren ordet til grundlovstalen.

Foto: Niels B. Thomsen.

**Dagsorden til den ordinære generalforsamling
lørdag den 16. marts 2019 kl.14.00
i Syvstjerneskolens festsal, Skovløbervangen 1**

1. Valg af dirigent.
2. Bestyrelsens beretning om foreningens aktiviteter i 2018 og om fremtidsplaner for 2019.
3. Fremlæggelse af revideret regnskab for 2018.
4. Budget for kalenderåret 2019.
5. Fastlæggelse af kontingent for 2020.
6. Indkomne forslag.
7. Valg af 3 bestyrelsesmedlemmer samt 2 suppleanter. Conny Laustsen, Freddy Arntsen og Steen Blomquist er på valg, alle modtager genvalg til bestyrelsen. Frank Severin Hansen modtager genvalg som suppleant til bestyrelsen. Desuden ønskes valg af endnu en suppleant til bestyrelsen.
8. Valg af kasserer. Anette Frederiksen modtager genvalg.
9. Valg af revisor og revisorsuppleant. Knud Trondhjem er på valg som revisor og Erik B. Mikkelsen som revisorsuppleant. Begge modtager genvalg.
10. Eventuelt.

Regnskab for 2018 kan ses på Mosegaarden og på hjemmesiden fra den 2. marts 2019.

Forslag til pkt. 6 skal være formanden i hænde senest 1 uge før generalforsamlingen pr. post eller mail: Nørrevænget 70, 3500 Værløse eller a-m.bach@hotmail.com.

Af hensyn til evt. afstemning bedes foreningens medlemmer medbringe sidste nummer af Bavnens med påtrykt navn som dokumentation for medlemskab.

Efter generalforsamlingen vil der blive serveret kaffe og kage, og herefter vil Niels Bødker Thomsen fortælle om Alugodkvindens ansigtsrekonstruktion og projektets tilblivelse.

NB! Du kan betale dit kontingent for 2019 på generalforsamlingen og undgå gebyr i banken. Medbring dit betalingskort fra følgebrevet, der var med i kuerten med årsskriftet samt beløb eller benyt MobilePay. Tag meget gerne gæster med, stemmeret er dog forbeholdt medlemmerne.

*Med venlig hilsen
Bestyrelsen*

Rekonstruktionen af Alugods ansigt

Tekst og fotos af Niels Bødker Thomsen

Alugod tilbage på Retsmedicinsk Institut.

Det lykkedes takket være et fantastisk samarbejde mellem Furesø Kommune, Furesø Museer og Værløseegnens Historiske Forening at samle de nødvendige 75.000 kr. til rekonstruktionen af Alugods ansigt og til en udstilling på Furesø Museer. Her skal rettes en meget stor tak til samarbejdet og de mange borgere, foreningsmedlemmer, ansatte på rådhuset, kommunen, spejderne, erhverv, Dansk Lokalhistorisk Forening, Oldtidsstifonden og ikke mindst til Aage & Johanne Louis-Hansens Fond, der har bidraget til Alugodprojektet.

Bjørn Skaarup sætter ”muskler og sener” på kraniet.

I ugen før jul blev Alugods kranie transporteret til Retsmedicinsk Institut, idet rekonstruktionen skulle begynde allerede den 2. januar, da skulptør Bjørn Skaarup i øjeblikket er i Danmark. Fortalt i korte træk skal der foretages en 3D-scanning af kraniet med påsat underkæbe, og i et samarbejde mellem professor Niels Lynnerup og Skaarup modelleres der muskler, sener mm. på kraniet, til Alugods hoved har fået et oprindeligt udseende. Herefter vil en konservator foretage gipsafstøbninger af rekonstruktionen, da voksmodellen ikke er 100 % holdbar. Endelig foretages der toning og farvning af gipskopien. Og Alugod er klar til at vende tilbage til Værløse.

Museumsinspektør Morten Mortensen og jeg besøgte Retsmedicinsk Institut den 3. januar og fik den fantastiske oplevelse at se Alugods ansigt begynde at tage form. De viste billeder giver et lille indtryk af oplevelsen. På foreningens hjemmeside kan der ses flere billeder fra besøget. På hjemmesiden vil vi fremover vise aktuelle billeder fra rekonstruktionens forløb.

Niels Lynnerup (i forgrunden) og Bjørn Skaarup fastlægger næsens form.

Kend din egn-seminar 2019 for alle interesserede

Om Kirke Værløse gennem alle tider, om Knud Hjortøs tid, og om mennesker og markante personer fra området

Værløseegnens Historiske Forening afholder igen i foråret 2019 et seminar med den hensigt at inddrage deltagerne i Furesøegnens spændende historie. Det er sjette år, foreningen afholder et kend din egn-seminar. Seminaret 2019 er med et nyt program og med nye egnshistoriske emner.

Program

Mandag den 25. marts kl. 19 mødes vi i Satellitten i Værløse, hvor temaet er en overordnet gennemgang af Kirke Værløses historie fra sen vikingetid og til i dag. Herefter i store træk Kirke Værløse og omegn fra cirka 1800 og frem til 1920 herunder udskiftningen og udflytningen af landsbyens gårde. På gamle postkort ser vi Kirke Værløse fra oven og får et overblik over landsbyens udseende omkring år 1900. Til sidst fortælles om de første år af Værløselejrens historie på grundlag af en stor postkortsamling. I dette område er den nye Lånshøjbebyggelse opført. Det store overblik og nyt ved Niels Bødker Thomsen fra Historisk Forenings fortællergruppe.

Et postkort, der viser Kirke Værløse fra midt i 1900-tallet.

Smedestræde i Kirke Værløse.

Foto: Niels B. Thomsen.

Torsdag den 4. april kl. 19 ses vi igen i Satellitten til en detaljeret gennemgang af landsbyen Kirke Værløse omkring år 1900. Ud fra erindringsbeskrivelser og gamle postkort kommer vi rundt i landsbyen og hører om smedene, kroen, skolen, købmænd, slagter med mere. Vi har gennemfotograferet Kirke Værløse, så vi kan sammenligne med Kirke Værløse i dag. Der vil dernæst blive fortalt om smeden Jens Larsen, der omkring 1850 grundlagde Indre Mission. Som afslutning vil der blive fortalt om oldtidshøjen Lånshøj og vandtårnet ved højen. Der er lagt op til en varieret gennemgang ved Historisk Forenings fortællergruppe.

Tirsdag den 9. april kl. 19 er det så sidste seminaraften i Satellitten, hvor emnet er mennesker og markante personer fra Kirke Værløse området. Der vil blive fortalt om Jørgen Lundsteen-Jensens erindringer. Jørgen Lundsteen-Jensen blev født i Kirke Værløse 1926. Herefter om urmager Lars Larsen, der var en af Danmarks svæveflypionerer, om Kirke Værløseforfatteren Jørgen Værløse, der blev berømt og glemt, og endelig om forfatteren Knud Hjortø og hans skolevej. Til sidst om Sandet og menneskene på Sandet. En fortælleraften med Historisk Forenings fortællergruppe.

Søndag den 12. maj.

Vandring ad Knud Hjortøes skolevej, hvor vi hører om Hjortøes egen fortælling om sin skolevej og om huse og andet langs vejen, blandt andet om skolen og om mange af de huse og deres beboere, der er blevet fortalt om på seminaret. Turen afsluttes, hvor Hjortøgård har ligget. Foreningens fortællergruppe viser rundt.

Soldater foran Hjortøgård.

Foto: Furesø arkiver

Mødested og tid. Deltagerne mødes kl. 13 på parkeringspladsen ved Kirke Værløse kirke og den gamle skole. Herfra går vi rundt i Kirke Værløse. På et tidspunkt samles vi igen på parkeringspladsen og kører i egne biler frem til Naturformidlingscentret nær Hjortøgård. Her drikker vi vores medbragte kaffe eller lignende. Herefter går vi frem til det nærliggende Hjortøgårdområde og hører om Knud Hjortøes fødested. Turen varer cirka 3 timer, og vi går i et stille og roligt tempo.

Turen er også foreningens forårstur, og alle interesserede er velkomne.

Seminaret er gratis og åbent for alle interesserede. Der tilstræbes omkring 60 deltagere efter ”først til mølle princippet”. Tilmelding til Niels Bødker Thomsen, telefon: 44 48 18 08 eller mail: nbt@os.dk.

Ved tilmelding oplyses foruden navn og adresse, telefonnummer og meget gerne e-mailadresse. Detaljeret program vil blive oplyst på www.vaerloeshistorie.dk og i løbet af seminaret.

Forfatter- og sangaften

**Grundtvigsalen, Værløse Kirke,
onsdag den 27. februar 2019 kl. 19.00 – ca. 21.40.**

Foreningens forfatteraften sætter denne gang fokus på forfatteren Knud Hjortø i anledning af 150-året for hans fødsel på Hjortøgård ved Kirke Værløse.

Traditionen tro bliver det også en aften med sang og musik, hvor vi mindes nyligt afdøde Benny Andersen, som i en årrække boede og arbejdede i Farum.

Arrangementet finder sted i Grundtvigsalen i Værløse Kirke, hvor medlemmer af Historisk Forenings fortællergruppe vil berette om Knud Hjortøs liv og litteratur.

Ved siden af sin forfattervirksomhed kæmpede Hjortø blandt andet for at dæmme op for datidens unødvendige brug af tyske, franske og andre udenlandske ord. I dag gælder udfordringen de mange engelske ord og vendinger, som trænger ind i sproget. Det vil formand for Den Danske Sprogkreds, cand. mag. Lise Bostrup, fortælle om.

Arrangementer

Forfatteraften

Onsdag den 27. februar kl. 19

Musik og sang med Furesøforfattere, se s. 9.

Sted: Grundtvigsalen i Værløse Kirke.

Medlemsdag

Lørdag den 2. marts kl. 11-14

Se side 12.

Mødested: Mosegaarden, Skovgårds allé 37.

Generalforsamling

Lørdag den 16. marts kl. 14

Se dagsordenen side 3.

Sted: Syvstjerneskolens festsal, Skovløbervangen 1.

Aftenvandring omkring Ryethøj

Onsdag den 20. Marts kl. 18.30

Tur med John Mynderup, se s. 13.

Mødested: Ryethøjvej/Olaf Becks Allé.

Kend din egn-seminar

Mandag den 25. marts kl. 19

Kirke Værløses historie fra vikingetid til i dag, se hele programmet s. 6-8.

Mødested: Satellitten, Bymidten 46.

Sæt X ved efterfølgende seminardage:

4. april, 9. april og 12. maj.

Skovrydning ved Boghvededyssen Mandag den 6. maj kl. 18.30

Se side 14.

Mødested: Ved Frederiksborgvej ud for dyssen.

Forårsturen

Søndag den 12. maj kl. 13

Vandring ad Knud Hjortøs skolevej med mere, se s. 8.

Mødested: Kirke Værløse Kirke

Arkæologiens Dag Søndag den 26. maj

Programmet omfatter en gennemgang af oldsagstyper, og gæster opfordres til selv at medbringe stenøkser og lignende til bestemmelse, samt rundvisning i de permanente og nye udstillinger på museet. Furesø Arkæologigruppe vil fortælle om anvendelse af metaldetektorer med mulighed for at prøve selv. Dagen vil blive omtalt i næste nummer af Bavnem.

Reserver dagen. Alle er velkomne.

Genindvielse af talerstolen i Nørreskoven

Lørdag den 15. juni kl. 10-13

Se side 15.

Mødested: Kaalundspladsen tæt ved Furesøbad.

Søndage kl. 10-12

Kend din egn, morgenture i skoven. Datoer og turenæs nærmere indhold fremgår af www.vaerloesehistorie.dk

Sted: Mosegaarden, Skovgårds Allé 37, Værløse – vi kører til skoven i egne biler.

Medlemsdag for Værløseegnens Historiske Forening

lørdag den 2. marts kl. 11-14 på Mosegaarden

Et særarrangement med åbent hus for medlemmer – for nye og for gamle.

Der vil blive serveret et glas vin eller vand, og der udleveres henholdsvis årsskriftet *Witherløse* og bogen: ”Otto og andre af Værløseegnens landsbyoriginaler”. Der er også mulighed for – gratis – at erhverve Årsskrifter i pakker med bestemte emner eller årgange. Endelig kan du betale dit kontingent denne dag - uden gebyrer.

FuresøHistorien bind 2 sælges endnu, men bind 1 er udsolgt.

Husk at medbringe kontanter eller betal via MobilePay.

Vi byder også velkommen til interesserede nye medlemmer, som kan indmeldes på dagen og dermed modtage jubilæumsgaven: ”Otto og andre af Værløseegnens landsbyoriginaler”.

Aftenvandring omkring bronzealderhøjen Ryethøj

Værløseegnens Historiske Forening inviterer onsdag den 20. marts 2019 til en aftenvandring i området omkring bronzealderhøjen

Ryethøj.

Foto: Niels B: Thomsen.

Ryethøj.

Deltagerne mødes kl. 18.30 lige der, hvor Ryethøjvej står vinkelret på Olaf Becks Alle.

Vi går langs golfbanen og ind i Præsteskoven. Undervejs hører vi om gårdene og om nogle af de mennesker, der har levet i området.

Vi oplever stedets skønne natur, oldtidsvejene og dysserne. Vi får nogle historier om en af egnens stærke kvinder, Sofie Fiskebæk, og besøger den mægtige bronzealderhøj Ryethøj, hvorfra der er en imponerende udsigt til Roskilde Domkirke.

På vejen hjem stopper vi op ved den rekonstruerede bronzealderhøj Maglehøj.

Hvis man kommer i bil, kan man parkere i græsrabatten på Olaf Becks Alle. Husk lommelygter og evt. drikke til eget forbrug. Det er gratis at deltage. Man skal ikke melde sig til på forhånd. Turen forventes at tage to timer.

Turleder er John Mynderup fra Historisk Forenings fortællergruppe.

Rydning af Boghvededyssen i Nørreskoven nær Frederiksborgvej

Mandag den 6. maj kl. 18.30

Boghvededyssen i Nørreskoven.

Foto: Niels B. Thomsen.

Mødested: Ved Frederiksborgvej ud for dyssen.

Sidste år ryddede vi omkring hulvejene i området ved Fiskebæk. Der blev virkelig taget fat, og vi fik atter tyndet godt ud i bevoksningen i området. Denne gang skal der ryddes omkring Boghvededyssen. Rydningen sker i samarbejde med Naturgruppen og Naturstyrelsen Østsjælland, som stiller med mandskab og rydningsmateriel.

Medbring beskærersakse, save samt arbejdshandsker. Der skal bæres og fjernes træ.

Alle er velkomne!

Genindvielse af talerstolen i Nørreskoven

Den 15. juni 2019 er det 100 år siden, at Valdemarstenen med sin smukke talerstol blev opstillet i Nørreskoven af lokale kræfter i Værløse og Farum.

Talerstolen blev indviet i overværelse af ikke mindre end 800 mennesker, der samtidig skulle tage stilling til, hvad pladsen skulle have af navn i al fremtid. Der var fremkommet to forslag: Valdemarspladsen eller Kaalundspladsen. Henholdsvis opkaldt efter Valdemar Sejr og en lokal digter.

Med flere hundrede stemmer for og blot 10 imod blev det vedtaget at give pladsen navnet Kaalundspladsen. På denne dag skulle man hvert år på Valdemarsdagen den 15. juni fejre vort flag, Dannebrog, der ifølge sagnet faldt ned fra himlen i Estland i 1219.

Fejringen skulle ske ved fortællinger, sang og musik. Få år efter 2. verdenskrig gik traditionen i glemmebogen.

Værløseegnens Historiske Forening forsøger nu at få gang i pladsen igen gennem en genindvielse af talerstolen med historiske beretninger, sang og musik.

Musikanter og sangere fra Visens Venner i Furesø støtter op om festen og har lovet at ære flaget, digteren H. V. Kaalund og Furesøen gennem sang og musik.

Genindvielsen finder sted 15. juni 2019 fra kl. 10 til 13. Kaalundspladsen og Valdemarstenen ligger tæt på Furesøbad. Det er gratis at deltage. Medbring klapstole, tæpper og lignende til at sidde på og også gerne mad og drikke til eget behov. Reserver dagen. Arrangementet vil blive omtalt nærmere i næste nummer af Bavnem.

Valdemarstenen.

Foto: Niels B. Thomsen.

Historier på museet fortalt af medlemmer fra Fortællergruppen

Fortællinger søndage kl. 14 på Mosegaarden, Skovgårds Allé 37,
Værløse. Fortællingerne varer normalt en halv time:

- **Den 27. januar om Gadekærshuset og husets beboere.** Gadekærshuset, der lå på Bymidten, er genopført ved Mosegaarden, og udgravninger af husets gulv fortæller om brande og om livet i huset. Morten Mortensen
- **Den 17. februar om nips og snurrepiberier.** På 1. sal på Mosegaarden er der meget nips, det meste går man forbi, men mange ting har en spændende historie. Thorvaldsen eller diverse rædsler såvel som skønne ting bliver præsenteret. For hvad er smukt eller grimt? Det er ikke altid, gæsterne lægger mærke til, hvad dette eller hint er: For eksempel billedet af rationeringsmærker, de fine kunstbroderier, figurerne udskåret af Karl Nielsen af moseeg og meget andet. Conny Lausten
- **Den 24. marts om drabet på 5 frihedskæmpere.** Natten mellem den 14. og 15. april 1945 blev tre frihedskæmpere dræbt i Nørreskoven og to i Ravnscholtskov af ”Lille Jørgens bande” som var håndlangere for den tyske besættelsesmagt. I de to skove er der rejst mindsten. John Mynderup
- **Den 19. maj om brandsprøjten på Mosegaarden.** I gammel tid med de mange stråtækte og tætliggende huse var brande et hyppigt fænomen, hvor flere huse ofte antændte hinanden. For eksempel i Lille Værløse kender vi til flere brande, hvor store dele af landsbyen nedbrændte. Tove Jensen

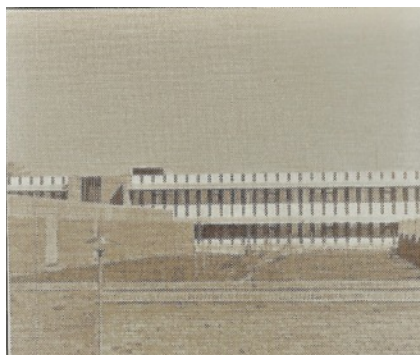

For 50 år siden...

Da det sprælske 1968 var forbi, begyndte 1969 med nye tider og nye tiltag. I Værløse Kommune turde man binde an med det nye band, Savage Rose, og billetterne blev revet væk.

Boblehallen, der blev rejst ved Værløsehallen, repræsenterede også en form for nytænkning, som gav rum for en hurtig udvidelse. Men i længden viste det sig, at ”ballonen” var for skrøbelig.

Og 1969 blev året, hvor den tredje store kommuneskole, Søndersøskolen, blev taget i brug. De moderne bygninger blev rejst ude i Værløse Vest-området, som skulle være Værløses nye byudviklingsområde.

Kilde: ”50 år med De Konservative i Værløse” af Ernst Ellgaard og Margit Schaleck.

Gravstenen som kom ud af busken

Af Per Lotz

Prøv at gå en tur på kirkegården og giv dig tid, så oplever man, at gravstenene taler til os på forskellige måder. Mange er blot smukke sten, andre fortæller gennem deres indskrifter brudstykker af historier, som man kan fantasere lidt videre på. Og så er der de gravsten, hvor selve navnet på den døde lukker op for hukommelsen. Personer, man en gang kendte og senere glemte, dukker nu frem i ens indre og sætter gang i en række af erindringer, både de gode og de mindre gode.

Nogle af de ældre medlemmer af Historisk Forening husker endnu Karl Nielsen, der gerne kaldte sig kulsvieren. Karl var vores første formand og blev særligt mindet ved foreningens jubilæum i september 2018. På Furesø Museers særudstilling kan man på en film både se og høre Karl fortælle om sine fund.

Gravstenen er delvist skjult af frodige vækster og indskriften på stensens forside er næsten ulæselig på grund af alger og lav.

Foto: P. Lotz i maj 2018.

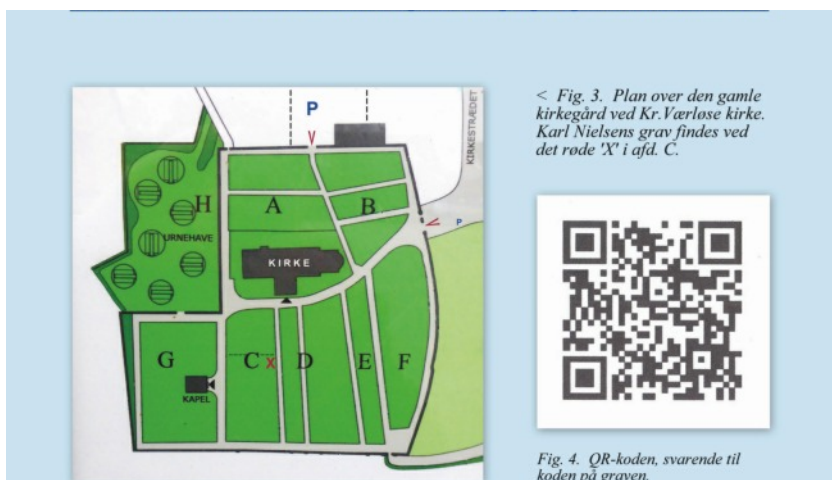

Stenen står nu frit og synlig, efter at den gamle bevoksning er fjernet, og den smukke gravsten ses igen tydeligt. Bemærk stenpælen med QR-kode foran på graven.

Foto: P. Lotz i september 2018.

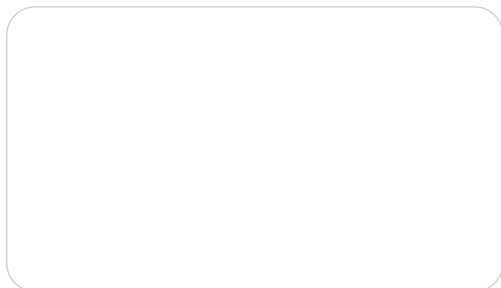
Karls grav på kirkegården er værd at besøge, det fik ét af vore medlemmer lyst til i 2017. Han mente, at han kunne huske, hvor den lå, men fandt den dog først efter længere tids søgning. – Kort tid efter var han til et foredrag om mindestenen ved Afrodites Øje i Jonstrupvang. Han kom bagefter og fortalte mig om stenen på Karls grav, som var ulæselig og næsten væk i bevoksningen. Jeg lovede ham at opsøge gravstedet og give besked videre til vores forening. Bestyrelsen var enig i, at stenen snarest skulle gøres synlig igen. Da stenen er fredet, skulle kirkegårdens leder underrettes, og efter nogen tid blev der givet lov til at rense stenen og genopmale indskriften. Conny Laustsen fra bestyrelsen påtog sig at klare udskiftning af den gamle, høje beplantning, og jeg påtog mig arbejdet med at renovere gravstenen. Vi fik dog gode hjælpere til at bistå med gravning og genopretning af stenen.

Moderne teknik gør det muligt at formidle viden om seværdigheder og kulturminde uden at opsætte store informationstavler, men blot ved at bruge sin mobiltelefon til aflæsning af et lille skilt med en kode. Vi fik derfor den idé at opsætte en granitpæl med en QR-kode ved graven, så de besøgende kan få information på stedet. Fig. 3 viser, hvordan man finder graven syd for kirken. Nederst ses QR-koden, fig. 4, som er lavet til formålet af Dieter Bolt. Efter skanning af koden med mobiltelefon læses en kort historie om Karl Nielsen, og der henvises til en længere biografi på foreningens hjemmeside.

< Fig. 3. Plan over den gamle kirkegård ved Kr. Værløse kirke. Karl Niensens grav findes ved det røde 'X' i afd. C.

Fig. 4. QR-koden, svarende til koden på graven.

Afsender: Mosegaarden, Skovgårdsallé 37, 3500 Værløse

RESERVERET POSTVÆSENET

Værløsegnens Historiske Forening

Adresse: Mosegaarden, Skovgårds Allé 37, 3500 Værløse

Telefon: Sekretæren Conny Laustsen, tlf. 4498 3789

Hjemmeside: www.vaerloesehistorie.dk

Bavnens redaktion

Gurli Thuneby (ansv.), David Holst, Niels Bødker Thomsen, Dieter Bolt, Annette Winkel, Margit Schaleck.

Bemærkninger til Bavnens indhold gives til Gurli Thuneby, tlf. 4448 3202 eller i en mail til: gurli.thuneby@vaerloesehistorie.dk

Næste nummer af Bavnens udkommer i maj 2019.

Sidste frist for stof er 1. marts 2019.